

tirsdag, 1. august 1944.

6. Skryp
VARSKO TIL UNGDOMMEN.

Siste Runde

Mappe 45

Eksp. A

1/8-44

5413

Dere har knust fiendens første forsøk på mobilisering. Men tro ikke at faren er over! I Randstatene tvangsmobiliserer tyskerne for annen gang. Etter at første forsøk ble misslykket. Lokale forsøk på å innfange dere ble gjort flere steder. Fienden fører nå en "beroligende" politikk for å få dere tilbake. Han er klar over at det er umulig å fange dere inn når dere er spredt utover landet. Derfor gjør han ingen ting for dere er kommet tilbake til hjem og arbeidsplass. Og så kommer det store kuppet. Sørg for at fangsten blir like liten da også! Det er ikke vanskelig å få noe å gjøre på landsbygda nå - og ved de nye forordninger om byfolks mat- auk på landet er kontrollen blitt vanskeliggjort og risikoen for angivel- se minsket til et minimum. Det er hardt å arbeide på landet - men det er hardere å sloss mot tyskerne i Normandie. Det kreves utholdenhet til å arbeide under fremmede og uvante forhold til krigen er slutt - men soldatene som skal vinne krigen på slagmarken, må være ennu seigere. Vis at unge nordmenn idag er like offervillige som soldater ved fronten! Ha dere ikke narre! Hold dere fortsatt vekk fra byer og tettgrandede strøker. Vi appellerer til alle som leser dette å la advarselen gå videre til gut- tene og deres foreldre. Og alle som har innflytelse over de unge - sær- lig foreldrene - må være klar over alvoret i situasjonen og hjelpe gut- tene til å holde seg vekk.

M.TAUK FOR BYFOLKET.

Hjemmefrontens vellykkede kamp mot arbeidsmobiliseringen har ikke bare hatt til følge at ungdommen foreløpig er berget - men makthaverne har måttet gjøre en radikal kuvenning i sin arbeidspolitikk. I vår kom det flere forordninger som forbød arbeidskontorene å skrive ut arbeidskraft til jordbruket, men nå skal byfolket få arbeide på landet så mye de lyster! Men hestehoven er ikke god å skjule. Det hele skal arrangeres av arbeids- kontorene. Ingen må nære noen illusjon om de nye signaler. Den som er "innsatsdyktig", og har anledning til å reise på landet nå, risikerer å bli sent omgående til krigsinnsats. Dette gjelder ikke bare de utskrevne årsklasser! Reis på landet og hjelp til i matauking - men meld det ikke til arbeids- kontorene. Den bonden du arbeider hos, vil sikkert sørge for å holde deg skadesløs for det du går glipp av ved å omgå arbeidskontoret. Vil han ikke det, er han ikke verd din hjelp.

Angiver. En advarer mot skipsfører Lantzen, "Bastøferjen", som er angiver hans bolig er Rygge pr. Moss. En gjør oppmerksom på at "Bastøferjen" har 2 skipsførere. Publikum må derfor passe på ikke å ta feil.

Utvidelsen av bedriftsvernet. Makthaverne har pålagt et fåtall av de be- drifter som har bedriftsvern, øket vakt hold. Alle pålegg fra offentlig hold blir naturlig nok møtt med skepsis og må nøye vurderes før man tar standpunkt. I dette tilfelle foreligger det spesielle årsaker som av taktiske grunner ikke kan bekjentgjøres, og det er derfor bestemt at bedriftsvernet for tiden ikke skal blokkeres.

Føreergarden.

Føreeren er utrygg, og vekten må utvides. Da ingen selv ikke medlemmer, melder seg frivillig lenger, må makthaverne gå til tvangsutskrivning! I første omgang skal det utskrives 280 mann fordelt over hele landet. Følgende retningslinjer er lagt til grunn:

- NS medlemmer.
 - Ikke medlemmer, som anses tilstrekkelig politisk pålitelige.
 - Det tas frivillige i den utstrekning det måtte melde seg.
- Tjenestetiden er: 2 mnd. utdannelse og 2 mnd. tjeneste. Utskrivningen er nå i full gang via arbeidskontorene. Stort sett er det

den uforsonlige kamp mellom de t demokratiske Kuo-Min-Tang partiet og det kommunistiske kinesiske partiet, en kamp som for en stund fullstendig syntes å overskygge kampen mot det aggressive, militaristiske Japan? Arsaken ligger i rent økonomiske forhold. Kuo-Min-Tang partiet er poli- tisk demokratisk i sitt vesen, men ønsker ikke gjennomføre noen økonomiske omveltninger. Dets rygger på store jordbessittelser. En annen ting som bygger sin makt og rikdom på store jordbessittelser. En annen ting som vakte motstand var at den kinesiske revolusjon etter parteits mering bare var kommet til det annet stadium der Kuo-Min-Tang skulle føre et poli- tisk "formynderskap" til folket var modent nok til å gå inn i en hel demo- kratisk periode. Og dette formynderskap ga seg utslag i et hardt diktatur. Kommunistene ivret først og fremst for en overføring av jordeiendommene til bondene hva brakte dem i skarp opposisjon til det rike borgerskap i byene. Men da det gjalt å føre en forsonlig politikk for å muliggjøre en- samling mot japanerne, viste de en beundringsverdig resignasjon og var villige til å omgjøre inndragingen av jorden mot at det ble gjennomført et politisk demokrati. Utsiktene etter krigen bør derfor være de beste. Kina ledes av en demokratisk politiker og militær som nok har vært nødt til å føre en delvis reaksjonær politikk pga. sin politiske avhengighet overfor det jordeiende borgerskap, men som nå med kommunistene og Kuo-Min- Tang venstrefløy som lojale medarbeidere, vel makter å gjennomføre sine politiske idaler, som svarer til de Forente Nasjoners.

Nyhéte fra London Fredag 14/7 kl. 18.30.

Østfronten. Det russiske framstøt fortsetter langs hele fronten. Tyskerne innrømmer å ha rømmet byen Pinsk. Marskalk Stalin har opplyst at Vilna nå er fullstendig på russiske hender. I og med erobringen av Pirsck står veien helt åpen for Brest-Litovsk. Under kampene om Vilna falt 8000 tyskere og 5000 ble tatt til fange. Tyskernes stilling ved Kaunas i nord og Grodno i syd er sterkt truet. Avstanden fra den østpreussiske grense er kommet ned i 55 km. Også i Finland er det fortsatt jevn framgang for russerne. Elva Njemen er overskredet på bred front.

Vestfronten. Amerikanske tropper står mindre enn 3 km. fra Le Dessert. Etter inntagelsen av Caen fortar både allierte og tyskerne omgruppering av sine tropper. Ved Caen har de allierte trukket seg tilbake fra to lands- byer. Franske friskarere har ved et vellykket angrep forøtt betydelige ødeleggelser av tyske sambandslinjer bak fronten. En kabel på 110.000 volt i Roquefort er brutt. Andre kabler, bl.a. en mellom Paris og Nancy er også ødelagt. Troppene i avsnittet ved La Haye du Puits rykker framover mot Lessay og Perriers. Den allierte marinestap under operasjonene i Normandie er nå offentliggjort. De har mistet 15 krigsskip, deriblandt 6 destroyere, 3 fregatter og 6 mindre skip. Blandt skipene var den norske destroyer "Svenner".

Italia. I Italia har de allierte fremdeles hatt jevn framgang. Hovedkam- pene fore går i nærheten av Livorno og Arezzo. Flere landsbyer er blitt erob- ret. Jernbanestasjon i Milano ble angrepet i natt. Britiske fly har rettet kraftige angrep mot Ruhr-distriktet inatt uten tap. Ved de 3 angrep på München tirsdag, onsdag og torsdag var 3300 tunge ame- rikanske bombefly i aktivitet.

Jugoslavia. Det meldes fra Titos hovedkvarter om voldsomme kamper i Jugo- slavia. Kommuniket fra general Tito melder videre at en ny tysk offensiv i Albania er slått tilbake med store tap for tyskerne, av albanske friskarere.

En kan opplyse at Hitler har tillyst et stort møte i sitt hovedkvarter en gang i løpet av neste uke.

Vi gjør våre lesere oppmerksom på at Siste Runde, p.s.a. redaksjonens fellesferie, ikke vil utkomme med noe nytt nummer før tirsdag den 1. august. Vi tror ikke at vi tar munnen for full når vi til da kan love store ny- heter. Vi ønsker våre lesere en god ferie og vel møtt til nye og alvorlige oppgaver.

NS-medlemmer og stripete som uttas. Men flere steder er også skikkelige karer utskrevet. Det var særlig arbeidskontorene i Østfold som lot til å mene at gode nordmenn var særlig vel egnet som vakt for føreren. Det sier seg imidlertid selv at ingen skikkelig nordmann lar seg vorve til slikt, selv om det kunne være fristende å komme "føreren" litt nærmere inn på livet.

Nyhøtene fra London mandag 31/7 kl. 18.30.

I vårt siste nummer før ferien lovet vi våre lesere store nyheter til vi kom igjen idag. Våre aller dristigste forventninger er blitt innfridd. Vi går ut fra at leserne i store trekk er kjent med de ting som er skjedd "Attentatet" på Hitler, erobringen av Lwow, Brest Litovsk, Lublin, og mange andre større og mindre byer på østfronten, erobringen av Livorno, Pisa og andre byer i Italia og sist men ikke minst de alliertes sikre og jevne framgang i Normandie.

Østfronten. Den røde hær rykker fram på en 110 km. lang front mot Øst-Preussen. På alle avsnitt av fronten meldes om stor framgang. Den tyske overkommando melder at russerne har erobret Kaunas. Russiske styrker står 20 km. fra Tsjekkoslovakias grense. På sydavsnittet er elva San og det, og her rykker russerne mot Krakau. I Randstatene rykker russerne mot Riga og er på dette avsnitt kraftig støttet av det russiske flyvåpen som uopphørlig bombarderer de retirerende tyske styrker. Det meldes videre om heftige kamper i Warszawas syd-østlige utkant. På midtavsnittet er den tyske lomme ved Brest Litovsk fullstendig utslettet, og 15000 tyskere er falt. Den russiske framgang idag er gjennomsnittlig 16 km. pr. dag., altså nøyaktig dobbelt så stor som den tyske framgang da den var på det kraftigste.

Vestfronten. Etter erobringen av Coutances, Brehal, Garray, og Percy er amerikanske tankkolonner rykket 20 km. videre og inn i Avranches. Heftige kamper foregår i området rundt Granville. Siden offensiven begynte, har 10.000 tyskere overgitt seg til amerikanerne. Syd for Caumont har briterne lagt bak seg 9 km. siden igår. 8 tyske divisjoner har lidt svære tap, og briterne har erobret mange ubeskadigede tanks. Over 1000 britiske bombefly har angrepet tyske stillinger før angrepet på Caumont uten å møte motstand fra luftvernet. Allierte bombefly har angrepet jernbanelegemer og transportmål bak fronten så langt tilbake som Paris. Over 1300 tunge amerikanske bombefly angrep idag morges München-området samt andre steder i Midt-Tyskland og militære mål i Frankrike. Bombeflyene var ledsaget av store styrker jagere. R.A.F. beaufighter-fly har utført et spidertokt utenfor norskekysten. Polske jagere som ledsaget flyene, skjøt ned 10 tyske fly, mens briterne mistet et selv.

Italia. Allierte tropper rykker fram mot Firenze trass i kraftig tysk motstand. 20 km. nord-vest for byen rykker de allierte fram mot Pistoria. Tyskerne foretok utfall syd-vest for Firenze til San Michele, men ble slått tilbake av det allierte artilleri. Fra 5. armés frontavsnitt og fronten på Adria-kysten er det intet spesielt å melde. Store styrker amerikanske bombefly angrep igår fra Italia Messerschmidt-fabrikken og flyplasser ved Budapest samt jernbanelinjen mellom Beograd og Zagreb. Videre ble det foretatt mineutlegging i Donau. 9 allierte fly gikk tapt, og 6 tyske ble ødelagt ved disse operasjoner.

Tyrkia. Den tyrkiske statsminister har holdt et lukket møte for medlemmer av sitt eget parti. Den tyske ambassadør von Papen har varslet de tyske kolonister om å gjøre seg ferdig til å evakuere.

Vår førers manende eksempel. Quisling har nettop fått seg tildelt 500 kg sukker ekstra til personlig forbruk. Videre skal han få Fyrisdal prestegård som gave, muligens også Eidsvoll prestegård. Det strømmer forøvrig inn meldinger fra alle kanter om den utbredte korrupsjon innen N.S. Publikum kjenner imidlertid så godt til dette fenomen, at vi heretter nøyer oss med å berette om svindelen når den er av grovere slag.

S I S T E R U N D E.
Torsdag, 3. august 1944.

Vi minner om Hans Majestet, Kong Haakons fødselsdag idag.

Hitler og Wehrmacht.

Det første store sammenstøt mellom Hitler og Wehrmacht var i desember 1941. Framgangen i Russland var stoppet, Hitler hadde senhøstes tvunget et v. Reichnau til en fullstendig formålsløs storm på Rostov som hadde kostet tyskerne store mengder mennesker og materiell. Den russiske vinter sto for døren og den tyske arme hadde ingen forutsetninger for å møte den. Von Brauhitsch som dengang var den øverste sjef for den tyske krigsmakt, forlangte en total omlegging av krigsføringen. Blandt annet ville han at Finland skulle søke fred og at ingen tyske tropper måtte bindes sør for de Italienske Alper. Selve østfronten ville han trekke radikalt tilbake og forkorte. Von Brauhitsch fikk støtte av 15 av de ledende tyske generaler. Hitler var imot planen og støttet av // og partiet utnevnte han seg selv til øverste militære sjef og fra nu skulle hans "geniale intuisjon" være det ledende strategiske prinsipp. Von Brauhitsch ble avsatt og en rekke av de generaler som hadde støttet v. Brauhitsch ble forflyttet fra fronten til de okkuperte land som f.eks. v. Falkenhorst som dengang hadde kommandoen i Finland. V. Reichnau døde, offisielt bukket han under for strabaserne. Hitler var ikke tilsted ved hans begravelse, men lot seg representere ved v. Rundstedt som umiddelbart etter ble "stillet til disposisjon" sammen med v. Bock.

V. Keitel fortsatte som sjef for hærens overkommando og likeledes fortsatte v. Halder som sjef for generalstaben frass i at han sikkert var blandt de som støttet opp under v. Brauhitsch. Under offensiven sommeren 1942 gjaldt striden Stalingrad eller Kaukasus, Hitler ville begge deler, Halder og Bock (som i mellomtiden var tatt til nåde) ville ha et enten eller. Hitler satte sin vilje igjennom og v. Halder ble "stillet til disposisjon" september 1942, v. Bock noe senere. V. Halders avgang turde ikke Hitler offentliggjøre før i januar 1943.

Våren 1943. er Hitler i en vanskelig situasjon. Tysklands siste offensive kraft skal utnyttes best mulig. Han selv er den eneste som tror det kan føre til seier. Generalene er lei hans "geniale intuisjoner" som bare koster en mengde mennesker og materiell og fremfor alt er de lei Himmler og partiets innblanding i krigsføringen. I Italia er stemningen ennu dårligere og mere udisiplinert, en åpen revolt mot Muss lini og hele partiapparatet kan ventes hva dag som helst. Våren 1944 finner v. Rundstedt tiden inne til å ta opp en nøktern militær status over situasjonen og trekke konsekvensene av det, uten hensyn til "geniale intuisjoner" og "forsynets mening". De fleste generaler innser at slaget er tapt og ønsker ikke å fortsette en formålsløs menneskeofring. Jo mere desimert den mannlige tyske befolkning blir idag dess lengere tid vil det ta før Tyskland igjen vil spille en militær rolle.

I Midten av juli kunne ikke Hitler lenger håpe på å stagge sine generaler. Østfronten var brutt totalt sammen, invasjonen var definitivt lykkes, og italiaarmeen kjente bare en marsjretning. Siden 30. juni 1934 hadde Hitler ikke stått overfor en vanskeligere situasjon og han valgte å løse den på nøyaktig samme måte. 20. juli 1944 var minst like godt forberedt som 30. juni 1934. Hva som egentlig hendte 20. juli er vanskelig å danne seg bilde av. Det er mulig at det har eksistert en mindre organisert gruppe av kuppmakere. I så tilfelle har komplottet vært kjent og helt karlagt av Gestapo på forhånd, kuppmakerne har fått løpe linen ut og er alle blitt tatt på fersk gjerning, og ennu engang er Hitler blitt særbeskyttet av vår herre i form av Gestapo.

Tragedien er denne gang kommet dit hvor generalene i 1918 lot teppet gå for siste akt. Forrige gang var det også noen av keisorens blinde beundrere som ville fortsette til over 12, men forrige gang eksisterte det i Tyskland en slags folkemening, og generalene førte krigen uavhengig av noe partipoliti. Folket ville ha fred, og Hindenburg så klart at skulle Tyskland innen overskuelig framtid få revansj, måtte krigen stanses for Tyskland var overrendt av fiendens armeer. Denne gang eksisterer ingen folkemening, men Hitler og hans partifeller er klar over at alle generaler av betydning nå ønsker å slutte for siste akt. Hitler og hans drabanter vil forlengge tragedien, derfor må generalene vekke. Idag har Himmler og Goebbels all militær og sivil makt, og v. Kluge har fått en SS-mann som vakthund for sine upålitelige høyere offiserer. Karakteristisk nok har Göring som er den eneste utdannede offiser av de 4 store, ikke fått noen politisk maktposisjon, men har fortsatt bare sine vakre titler.

Nyhetsene fra London onsdag 2. august kl. 18.30.

Tyrkia. Det opplyses idag at Tyrkia har brutt de diplomatiske og økonomiske forbindelsene med Tyskland. Den tyrkiske utenriksminister uttalte i den anledning at dette ikke nødvendigvis måtte føre til krig med Tyskland. Det spørsmålet ville avhenge av Tysklands reaksjon på det skritt Tyrkia har tatt.

Finnland. President Ryti er igår gått av som president for Finland, og feldmarskalk Mannerheim er trådt istedet. I begynnelsen av forrige uke hadde finske utsendinger møte med russiske representanter i Stockholm. Sverige formidlet kontakten mellom dem. I slutten av uken ble det holdt et nytt møte, og finnene erklarte seg beredt til å utarbeide forslag til fred hvis Ryti gikk av og Mannerheim dannet ny regjering. Times Stockholm-korrespondent uttalte idag at i og med presidentskiftet var mulighetene for en fred mellom Finland og Russland større, idet Rytis løfte om fortsatt samarbeide med Tyskland ikke var bindende for hans etterfølger.

Vestfronten. Britiske tropper erobret igår Le Bonny-Bocage. Amerikanerne har brutt ut av Chrbourg og kjemper nå i Bretagne og har satt over elva Selune sør for Avranches på flere steder. En del av amerikanerne rykker mot Mont San Michel, den andre delen rykker i retning av Rennes. Samtidig presser de tilbake flankene for det tyske framspring i midtavsnetet og har tatt tilbake Percy og Tessy. De sloss nå i Vieux. Den britiske framrykking sør for Caumont fortsetter. Siden de allierte gikk iland i Normandie, har over 80.000 tyskere overgitt seg.

Østfronten. Russiske tropper er nå kommet helt fram til Rigabukten, og har dermed avskåret 25 tyske divisjoner i Estland og Nord-Latvia fra enhver landvei-sforbindelse med Ost-Preussen. De hardeste kamper foregår Augustovo-kanalen ved Ost-Preussens grense. I kampene om Kaunas hadde tyskerne over 8000 falne mens 12.000 overga seg. Russerne har rykket inn i Warszawa forstøtt Praga. Den polske hjemmefront deltar aktivt for å befri byen. I opprensingen mellom Warszawa og Bialystok ble den 27. tyske general tatt til fange på østfronten. Tilfollene ser ut til å være snittsomme!

Italia. 8. arme rykker langsomt og jevnt framover i en halvsirkel sør for Firenze. Motstanden er så innbitt som aldri før, men 8. arme driver de tyske tropper tilbake fra sine sterke forsvarsstillinger.

Det fjerne Østen. Amerikanske tropper har utvidet og forstørket sine nye brukoder. All japansk motstand på øya Timian er opphørt. 4 byer til på Guan er inntatt.

Statsminister Churchill holdt idag en tale i Underhuset hvor han redegjorde for den almindelige krigssituasjon.

Siste Runde finner å måtte påtale den overhåndtagende servilitet og kryperi som enkelte forretninger og offentlige funksjonærer viser overfor den enkelte tysker. At man utviser almindelig høflighet, er ikke noe å si på, men vi har flere ganger vært vidne til at når forretninger f.eks. har vært fulle av folk, og det er kommet en tysk mann eller kvinne inn, er denne simpelthen blitt ekspedert for det norske publikum.

S I S T E R U N D E .

Lørdag, den 5. august 1944.

lov og rett i Norge under Nasjonal Samling.

NS hevder stadig at Tyskland og Norge under NS er de typiske rettsstater, og vi skal her gi et lite eksempel på hvorledes de hjemlige nazister praktiserer rettsstaten. Norges "Trafikkråd" L'orange (tidligere sjef for frontkjemperkontoret, før krigen kaptein i den norske hær) har tatt initiativet til en midlertidig lov om tillegg til lov om offentlige tjenestemenn av 15. febr. 1918: §1. Når en offentlig tjenestemann er forsvunnet eller når ansettelsesmyndigheten av andre grunner ikke kan komme i forbindelse med ham, kan han meddeles avskjed uten hensyn til bestemmelsene i lovens § 23 o.s.v. Denne lov gjelder også når den handling som gir grunn til avskjed er foretatt før loven trer i kraft. Det er ikke en gang nødvendig å ta med pasusen "uten hensyn til grunnlovens bestemmelser", fordi "Ekspedisjonssjef" Hasle i Justisdepartementets lovavdeling har uttalt at loven ikke vil komme i strid med grunnlovens § 97!! Hele hensikten med loven er å få avskjediget de tjenestemenn som på grunn av sitt fedrelandssinn er arrestert av Gestapo. "Det offentlige kan ikke være tjent med å utbetale lønn til slike tjenestemenn" - de pengene som "spares" på denne måte er det bedre å bruke til føde gasjer til Trafikkrådet og andre "fortjente" partifeller, (jfr. f.eks. Minister Skarphagens 4 gasjer). Andre tjenestemenn får ikke ansinitetstillegg fordi NS-Personalkontor ikke finner at de er "politisk tilfredsstillende" - Og enda er det noen som kan tvile på at parolen om boykot av alle offentlige stillinger skal følges. NS Personalkontor har også uttalt at selv den mest kvalifiserte søker ikke skal komme i betraktning når det foreligger søknad fra partifeller.

Fra hjemmefrontens ledelse til Norges lensmenn.

Det norske folk har i de siste 4 år landet har vært okkupert, blitt utsatt for en rekke overgrep fra tyskerne og deres norske lakeiers side. Disse overgrep kulminerte i mai med den helt folkerettsstridige utskrivning av tre årsklassar norsk ungdom. Ungdommens svar på dette forsøk på å true den til å begå forrederi ble et samstemmig nei! Mobiliseringen ble knust i starten. Tusenvis av gutter i mobiliseringsalderen har etter innkallingen holdt seg hjemme fra. Nå søker de utover bygdene for å få arbeid og mat, og således i dobbelt betydning gjøre en nasjonal innsats. Quisling har forlangt at de skal jages til de er grepet, og fylkesfører Astrup er utnevnt til leder for denne jakten på unge landsmenn. Flere steder har det alt vært razzia etter dem. Det er imidlertid ikke meningen at guttene skal kjempe sin kamp alene. Parolen er at befolkningen skal hjelpe dem å holde seg unna, og enhver norsk myndighet nekter å medvirke i jakten på dem. Denne parole gjelder naturligvis helt ut også for lensmennene.

Bak parolen står den ansvarlige ledelse som under hele okkupasjonen har vært fører i vår nasjonale kamp. Parolen er gitt i samråd med våre lovlige myndigheter i London, av folk som har oversikt over det som skjer og kan komme til å skje hjemme og ute, og den er ikke å oppfatte som et råd, men som en apsolutt ordre fra høieste hold i krigstid. Det beror på utviklingen videre, om den som ikke lyster ordre, vil bli stillet for krigsrett eller dømt etter den norske regjeringens forordning av 22/1 1942 som i §1 fastsetter bestemte, meget strenge straffer for den som yter fienden bistand.

Ikke så få av de lensmenn som gikk inn i NS og ble stående i sine stillinger har senere unnskytt seg med at de gjorde det for å hjelpe og beskytte landsmenn. Nå har disse en siste anledning til å vise hvor meget det ligger i unnskyldningen.

På vegne av det norske folk krever hjemmefrontens ledelse at lensmennene nekter enhver medvirking til forfølgelse av vår ungdom. Den lensmann som tar feil av hva det er som er Norges eneste lovlige myndigheter, og hans egne rettmessige overordnede, får gjøre seg klar til å ta følgene. Kampen er gått inn i sin siste fase, og hjemmefronten viker ikke tilbake for å bruke de kraftigste midler i denne strid, hvor hele folkets fremtid står på spill. Lensmenn som bryter denne parole må være forberedt på

Mappe : 75
Eksp. A
Dato 5-8-44
Avd. 3A-899-
L.nr. 5470

å møte den samme skjebne som politinspektør Lindvik og lensmann Horgen. Lensmennene må våge den samme kamp som uttallige nordmenn har kjempet i Årevis. Hjemmefronten vil huske den lensmann som gjør sin plikt for å berge ungdommen vår, og den vil huske ham som sviker!
Vi gjentar: Ingen norsk ungdom skal arresteres fordi han gjør sin plikt mot fedrelandet.

En gjør leserne oppmerksom på at de paroler som hjemmefronten sender ut gjennom de hjemmelige aviser, ikke bare skal leses, men at de må og skal følges.

Nyhetene fra London fredag 4. august kl. 18.30.

Vestfronten. Amerikanske tropper har erobret Rennes og kjører med rekordfart gjennom Bretagne. Idag har de erobret Dinan, nærmer seg St. Malo og står bare 60 km. fra St. Nazaire. Dennes fall betyr avskjæring av hele Bretagne. Amerikanerne har gått fram 160 km. på 9 dager. Fronten ligger nå helt åpen. Det ble meldt igår fra general Kluge at vestre fløy av avansjonsfronten fremdeles var meget kritisk for dem. Tyskerne overgir seg stadig større antall. Igår tok amerikanerne 8000 fanger, og fangetallet er siden landingsdagen kommet opp i 100.000. Også briterne har hatt framgang. Byen Vire har stadig vært erobret og gjenerobret. De heftigste kamper er her sør for Caumont i retning av Orne. Dette slag blir muligens det mest avgjørende i krigen. General Montgomery uttalte om fronten som et hele: "Framgangen er glimrende, og vi har gitt tyskerne en herlig engang!" Allierte fly gjorde over 5000 utfall mot transportmål, jernbanemål og utskyttingssteder for flyvende bomber. Idag angrep over 1200 amerikanske bombefly eskortert av 750 jegerer militære mål i Tyskland deriblant Flencmünde, Rostock, Kiel og Bremen. Bl.a. ble flyfabrikker, skiftetomter, bruer, oljelagere og fabrikker for framstilling av syntetisk bronsebombet. De møtte liten motstand i luften. 35 tyske fly ble ødelagt i luften eller på bakken, mot tap av 28 egne maskiner. Igår var det flyvende bomber over London og Sør-England i mindre målestokk.

Østfronten. Russiske tropper har satt over elva Vista på en 30 km.s bred front og har trent fram 25 km. videre. Fienden gjorde kraftig motstand og kastet inn store tanksstyrker. Tyskerne mistet 3000 falne på en dag. I og med at russerne har gått over Vista, har de omgått Warszawa og er kommet et godt stykke vestenfor denne. De polske friskarere yter et glimrende samarbeid med russerne ved erobringen av Warszawa. Russerne har tatt flere av byens forsteder, mens friskarere holder flere av de viktigste indre bydeler besatt. Byen Staszow er inntatt. I skogslandet sør for Dnjemen i Sør-Polen har russerne trent vest og sør for Jaroslav. Det har vært betydelig framgang mot Øst-Preussen, og russiske tropper er antagelig rykket over grensen. Øverstkommanderende for de tyske styrker i nød er fjernet fra sin stilling og er erstattet av generaloberst Schörner, som er forflyttet fra det sydlige avsnitt. Hvem som her har overtatt makten, vet man ikke. General Lindemann var en av de generaler som nektet å avgi noen lojalitetserklæring til Hitler.

Balkan. Fra Ankara meldes at Ungarn, Romania og Bulgaria har nektet å bryte med Tyrkia. Tyskland fører i den anledning et voldtsomt sprog mot sine vasallstater. I Bulgaria er 4 guvernører og 2 høytstående embedsmenn i innenriksledelsen avskjediget.

Italia. Tyskerne er tvunget til å trekke forsvarstroppene tilbake under kreftefulle kamper sør for Firenze. Newzealandske tropper står bare 6 km. fra Firenze.

Det fjerne Østen. Japanernes viktigste basis i Burma er erobret. Denne egner seg ypperlig som forsyningsbasis for Kina.

En advarer mot de "illegale" aviser som blir lagt på måfå i postkasser og på dørmattene. Det er ikke bare mulig, men sensynlig at dette er provokasjon. Ta ikke imot nyheter uten at du er sikker på den du får dem av. Vær våken og la deg ikke lure!

S I S T E R U N D E .

tirsdag, den 8. aug. 1944.

Fra Hjemmefrontens ledelse:

Nye tiltak for å tvinge igjennom mobiliseringen forestår. Vi må ikke slå oss tilro og tro at tyskerne har oppgitt sine planer om mobilisering av vår ungdom. Det er kanskje det de nettop venter på for å gjøre et kup. Slik har de nylig gått frem i Latvia og Holland. De ventet til guttene var vendt tilbake til sine hjem og sine arbeidsplasser og så slo de til. Vi må ikke la oss overraske. Marthinsen og Åstrup har nyli sendt et skriv til Arbeidsformidlingen og Politiet med direktiver om hvorledes en skal få tak i dem som ikke har møtt.

1. Arbeidsformidlingen sender skriftlig innkalling til den meldningspliktige.
2. Ifall dette ikke fører til noe, går saken til Politiet, som skal hente den innkalte i hans hjem. Er han ikke til stede, har familien plikt til å oppgi hans oppholdssted innen tre dager.
3. Hvis så ikke skjer, vil Arbeidsformidlingen innkalle den av familiens medlemmer som er best skikket til å ta den innkaltes plass.

Det er dette siste tyskerne venter seg mest av. De regner med at den innkalte vil kvie seg for å sette sine pårørende i en vanskelig situasjon. Dette gisselsystemet har hele tiden vært tyskernes beste våpen mot de undertrykte folk. Nå virker det ikke lenger ute i Europa, og vi må stille oss på samme linje. Mot gisselsystemet må vi sette en ubrytelig solidaritet. Mobiliseringen er en sak som ikke gjelder bare den som blir innkalt, den gjelder hele vårt folk. Vi er alle like nær til å ta konsekvensene av motstanden.

1. Den som er innkalt til A.T., til arbeidsmobilisering eller arbeidsinnsats, skal holde seg borte fra sitt hjem og sin arbeidsplass. Han må ikke oppgi sin adresse til familien.
2. I tilfelle av pågang mot familien, skal alle de medlemmer som kan bli utskrevet, også holde seg unna. Ingen skal la seg ta til tjeneste for fienden.
3. Alle må hjelpe dem som søker sikkerhet, på alle måter.
4. Hele folket må være i alarmberedskap.

Hjemmefront-nytt.

Et medlem av Siste Rundes redaksjon har nyli hatt anledning til å snakke med en mann som i disse dager er kommet sydover fra Kirkenes. De opplysninger han kunde gi om russernes bombing av byen var for interessante til at vi vil forholde de for våre lesere. I og med at tyskerne der som andre steder har systematisk benyttet byen og befolkningen som forkle for sine militære anlegg, måtte jo bombingene nødvendigvis gå hardt utover bebyggelsen. Men før hvert av de siste stranganrep, slapp først russiske flyvere ned flyveblader hvori de varslet befolkningen om den kommende bombing og siden når angrepet virkelig skulle ta til kretset de over byen i 10 min. for å gi befolkningen tid til å komme seg vekk, og ikke en sivilperson i Kirkenes er blitt drept. - Refleksjonene gjør seg selv. Grunnen til mordet på advokat Spangen i Drammen sies å skulle være at Spangen førte saken for de pårørende til den drepte svenske statsborger fru Esther Lindgren. Hun ble som man vil huske skutt på åpen gate under en gateavsperring.

Under de siste skyteøvelser i Oslo kunngjorde tyskerne at det ble overlatt til publikum selv i de strøk som lå i faresonen om man vilde forholde seg luftvernmessig. Arbeiderne på Ågers Mek. Verksted benyttet anledningen til straks skytingen begynte å nedlegge arbeidet og begi seg til tilfluktsrummene, hvor de ble sittende så lenge skytingen varte og vel så det. Pastor J.H.B. Bjønness-Jacobsen fra Hvaler er løslatt etter å ha sittet på Grini siden mitten av januar i år. Løslatelsen fant sted etter en nokså selsom forhistorie. Noen fiskere fra Hvaler deltok for en tid siden i redningsarbeidet da et tysk fly-vistnok med en general ombord styrtet utenfor Hvaler. Senere ble fiskerne innkalt til Terboven for å få sin belønning, og ble da spurt om de hadde noe spesielt ønske. Fiskerne svarte at de ønsket å få sin prest og de andre Hvalersokningene som satt fengslet, frigitt. - Da tiden gikk uten at det ble noen frigivelse, minnet

Mappe 45
Eksp. S.
Date 8.8.44
Avd. 3A-899
Lnr. 5484

fiskerne Terboven om sitt ønske. Og så ble pastor Bjønness-Jacobsen fritatt. Fra Kirkedepartementet har han imidlertid fått beskjed om at han er avsatt og forvist til Lillehammer.

Direktør Sejerstedt Bøtker er slumret ut fra Grini etter å ha sittet der 138 måneder. Direktøren som i den siste tid har vært innlåst på fangeavdelingen på Ullevåll er nå forholdsvis kjekk. Sejerstedt Bøtker ble som kjent arrestert sammen med direktør Harald Grieg og professor Francis Bull i forbindelse med konflikten ved Nasjonalteateret for vel 3 år siden. Direktør Grieg kom ut i fjor en gang, men professor Bull sitter fremdeles. Finn Halvorsen, som dengang var Statens teaterdirektør er hovedansvarlig for disse arrestasjoner.

Det er ting som tyder på at legene igjen vil bli utsatt for pågang fra nazimyndighetene i anledning ubetalt kontingent. Men parolen er klar, ingen betaler kontingenten.

Nyhetsene fra London 7. aug. kl. 18.30

Vestfronten.

5 amerikanske panserkolonner har rykket over Mayenne-elva og rykker i retning av Paris praktisk talt uten å møte motstand. I nord har britiske tropper gått over elva Orne på flere steder og har erobret Thury Harcourt og tyskerne er blitt drevet ut av den omstridte byen Vire. General Rommel har satt sine beste tropper og sitt beste materiel på dette avsnitt for å sinke briternes fremmarsj, og har dermed lettet arbeidet for de amerikanske tropper. Den tyske garnison i Lorient har fått tegn til at de vil overgi seg. Lokale kamper er fremdeles igang på Bretagne-halvøya, men det hele dreier seg mest om opprydningsarbeide. Hittil er 12000 fanger tatt her, blandt dem SS tropper. Britiske sjøstridskrefter har forpurret tyske forsøk på å evakuere fra Bretagne. Allierte flåtestyrker har i løpet av helgen gjennomført 3 vellykkete operasjoner hvorunder bl.a. en konvoi på 7 skip ble senket. Utenfor Le Havre ble tyske R-båter tvunget til kamp, 1 ble sterkt skadet og en annen fikk flere treffere.

Fronten i vest begynner nå å ta form og i store trekk kan man si at den går i Nord-Syd retning fra Caen til Loire. Den tyske 7 armés skjebne henger i en tråd, alternativene er to, dø eller overgi seg. Tyskernes hærledelse i vest viser flere tegn på å være svekket og soldatenes kampånd blir som følge derav dårlig. Fanger fra det annet tyske arme-korps forteller at på 4 uker viste det seg bare 6 tyske fly over frontområdet. Av 35 tyske divisjoner i vest er 13 så å si utslettet.

Østfronten.

Polske tropper har hatt ny framgang i Warszawa og russiske tropper fortsetter sin omringningsbevegelse om byen. På det sydlige avsnitt har russiske tropper erobret byen Drohobycz og dermed ligger veien åpen uten hindring til Tsjekkoslovakiet. Byen ligger nemlig ved et av de viktige Karpaterpass SV for Lwow. Tyske og ungarske tropper er drevet langt inn i Karpaterfjellene. I nord forsøker tyskerne i all hast å sette istand en provisorisk forsvarslinje innenfor den Øst-Preussiske grense. Trusselen mot Krakau øker. Italia.

Det meldes om kamper mellom fascistiske og antifacistiske tropper i Firences NO forssteder. Allierte tropper har vært i kontakt med tyske tropper på nordsiden av Arno. Tyskerne forsøker ikke engang lenger å gi det utseende av at Firenze er en åpen by og beskytter de allierte tropper på sydsiden med tungt artilleri uten hensyn til eventuelle ødeleggelser, noe som de allierte hele tiden forsøker å unngå.

Flyangrep.

Tunge amerikanske bombefly har fra baser i England angrepet en flyfabrikk i utkanten Gdynia og fortsatte deretter direkte til Russland. Over 1000 tunge amerikanske bombefly eskortert av jagere angrep igår Berlin, Brandenburg, Kiel og måli og omkring Hamburg. Ved disse angrep ble blandt annet syv oljeraffinerier angrepet. 35 tyske fly ble skutt ned mot tap 3 egne maskiner. Store styrker amerikanske bombefly med baser i Italia har angrepet militære mål i Rhonedalen og flåtehavnen i Toulon. 12 maskiner gikk tapt. Britiske moskitofly har påny angrepet baser for fly-bomber samt et oljeraffineri i Ruhr.

S I S T E R U N D E .

torsdag, den 10. aug. 1944.

Demokratisk disiplin.

Da tyskerne i begynnelsen av kriglig stormet fram over Europa, syntes det som om ingenting kunne stoppe dem. Denne uhyggelige militære overlegenhet skyltes først og fremst de okkupasjonsmaktens manglende forberedelser; men den skyldtes også i høy grad tyskerne enestående organisasjonsevne og disiplin. Den tyske militærdisiplin er jernhard og følelsesløs; den regner med mennesker på samme måte, som med maskiner og våpen. Den tyske militære ledelse har hele tiden visst at deres ordre ville bli fulgt, hvad enn disse ordre gikk ut på; grusomme forfølgelser eller et selvmordsforetagende. Hvis man spør en tysk offiser som ikke er nazist, og som reagerer mot grusomhetene, om hvorfor han allikevel fortsetter, så vil han gjerne svare: "Jeg er soldat. Jeg følger ordre". Denne tyske militære innstilling taler ingen opposisjon, ingen kritikk - den krever blind lydighet.

Den tyske militærmaskin som er bygd opp på denne kadaverdisiplin, kan feire store triumfer så lenge alt går etter programmet. Og til å begynne med gikk også alt etter programmet. Og en eller to omganger ble Europas nasjoner kjørt ned i mørket for å prøve nazisternes redselstyre. Det hele var et ubrudd seierstog for tyskerne, fordi de demokratiske nasjoner var så dårlig rustet; men også like meget fordi de inni det siste nektet å forstå at de alle var i samme båt, - fordi de manglet demokratisk disiplin og solidaritetsfølelse. Dette gjaldt alle Europas nasjoner, men særlig de små nøytrale. Det var utenkelig for disse å slutte seg sammen med andre demokratier for å møte faren i fellesskap. Og ennå idag reagerer de fleste av oss mot tanken på et forbund mellom England og Vesteuropas små demokratier. Det vil bety et lite inngrep i vår suverenitet, og det kan vi ikke tåle. Da følger vi heller en vei som kan føre til at vår suverenitet blir trampet helt ned. Likeløst viste en rekke av de statene som ble overfalt av nazistene, på en sorgelig måte at de fullstendig manglet demokratisk disiplin innad. Dette gjaldt særlig Frankrike. Her drog alle til hver sin side, helt til det siste - helt inn i katastrofen. Etter Frankrikes fall stod tyskerne overfor England - overfor et England som i likhet med de andre demokratier hadde sviktet i mellomkrigstiden - et England som var uforberedt og som ikke hadde klart å samle demokratierne til motstand. Men overfor katastrofen sviktet ikke England. Det viste tyskerne at de foraktelige humane demokratene ikke var så degenererte som herrefolket trodde. Engelskmennene viste et mot og en disiplin som kunne mer enn konkurrere med tyskernes. Men det var en disiplin av et helt annet slag. Det var ikke slavisk og stupidlydighet; det var demokratisk disiplin - en disiplin som bygget på vurdering. Fordi engelskmennene innså faren, innså de seg frivillig i krigsanstrengelsene med en enestående offervillighet; men de underkastet seg ikke kritikkløst ledelsen. Parlamentet og folket ga i farens stund regjeringen en nesten diktatorisk fullmakt; men ikke et øyeblikk ble yttringsfriheten oppgitt. Heri, blandt annet, ligger den store forskjell. Et stormvær av våpenkritikk har krigen igjennom vært rettet mot alle militære og sivile disposisjoner, og folket har sett til at ingen av deres demokratiske rettigheter ble brut. Kritikken og yttringsfriheten har aldri betydd splittede krefter, aldri illojal opptreden. Denne kritikken, som av motstanderne er blitt misforstått og oppfattet som indre splittelse, har vendret side om side med en frivillig disiplin og en trang til å yde og ofre som i en av verdenshistoriens mørkeste stunder tendte et lys som vil skinne igjennom tidene. Denne avnen til å samarbeide lojalt med politiske motstandere uten at de demokratiske friheter gies opp - den kan vi vel kalle demokratisk disiplin.

Disse realiteter kan lære oss meget, og krigen har vist oss at frihet og disiplin kan forenes. Reiser det seg tvister mellom nordmenn hjemme eller ute, er det vår plikt å minne dem om at det er mot nazistene vi slåss, ikke mot nordmenn. Vår plikt mot alle de som har gått sitt liv og mot de som sitter i Gestapos fengsler er at vi samarbeider lojalt.

Mappe 45
Ekspl. 5
Dato 10/8-44
No. 3A-897/41

Lørdag, den 12. aug. 1944.

Det underjordiske Frankrike.

Av et skrift om partisanbevegelsen gjengir vi. Den første partisanbat- aljon ble dannet allerede i 1941. Den bar navnet Jean Catelais, etter en veteran fr. verdenskrigen, 5 utmerkelser, dødsdømt og dø med ordene: Mot kamerater! på leppene.

Blandt den franske frihetsbevegelses kvinner kan vi i første rekke nevne Dannielle Casanova som skapte organisasjonen Jeanes Filles de France. Hun har utvist en ganske utrolig offervilje og mot. Vichy utlevarte henne og hun er siden blitt pint ihjel av tyskerne.

Som eksempel på hvad det ble gjort i 1942 utførte en liten frihetsgruppe i løpet av tre uker ikke mindre enn fire togavsporinger, ødela seks lokomotiver og 14 vogner med materiell.

Organisasjonen av FTPF (France Tireurs Partisans Francais) er systematisk gjennomført og begynner med tremannsgrupper, hvori bare ett ansvarlig medlem kjenner en eneste av neste og høyere gruppe. I november 1942 begynte samarbeidet med de Gaulle. Ingen indrepolitisk meningsforskjelligheter skiller i disse friskaregrupper, som sprent over hele landet utgjør deler av det kjempende Frankrike. Partisanene trykker flyveblader og aviser i millionopplag, og de vet også å skaffe seg papir til disse trykninger. på tross av en meget streng papirrasjonering. Gestapo raser og Vichy snakker om terrorister. Bare fra året 1942 vet man positivt at mere enn 30000 - tredve tusen - franskmenn ble henrettet, mens 400000 vann smektet i konsentrasjonsleirer og fengsler.

Om Polen finner vi også i samme skrift utførlige og ugjendrivelige dokumentasjoner. Blandt annet omtales det her den nyeste boken, skrevet av den kjente ungarer dr. Stefan Szende: Den sigtetjolske jøden. I denne nevnes at da tyskerne tok Lwow i juni 1941 fantes der 160000 jøder i byen. Santlige er blitt myrdet.

To minneskrifter.

Om Fredrik Paasche har Phillip Hour sagt: Sine våpen smidde han selv med sitt kloke sinn, sin brendende tro og sitt varme hjerte. Hvad han har gjort for Norges sak i disse årene har satt det norske folk i dyp takknemlighetsgjeld til ham". Paasche er en av dem som har gått i Fridtjof Nansens fotspor. Han sparte seg aldri når det gjaldt å redde ulykkelige mennesker unna den politiske terrans fangarmer.

Om Nordahl Grieg skriver Johan Borgen "Det var en død med mening". Hvad Nordahl Grieg har utrettet for Norges sak i disse årene, er vel enhver nordmann klar over. Gjennom sine dikt, sine reportasjer, foredrag og ikke minst ved sin egen personlige innsats har han forstått å vise hvad det er kampen gjelder og å vise hvorledes kampen skal kjempes.

Norges-nytt.

Fra 1. august har "Politipresident" Askvig tiltrått sin stilling igjen etter nesten et års sykepermisjon. Det er som kjent snart et år siden Askvig var med på mordet på politifullmektig Gunnar Eilifsen, og dette tok så på ham at han måtte innlegges på Røde Kors hvor han lå i lengre tid. Siden har han bodd hjemme under sterk politibevoktning. Askvig har alt gitt ordre til opphevelse av flere av stedfortraderens, adj. sons disposisjoner. Askvig skal allerede nå til med sin tidligere "oppgave" å ødelegge Oslos gamle gode politiløps.

N.S. går mange veier for å skaffe seg penger. Det siste er at en stor del arendallittere har fått mulktforelegg for å ha vært i besittelse av illegale aviser i det forløpne år. Noe bevis søkes ikke ført. Imidlertid trues det med fengselsstraff hvis de ikke betaler. Bøtene varierer fra 800 til 1800 kroner alt etter økonomisk evne.

Nazistene fortsetter ødeleggelsen av norsk film. Den nye sjef for Statens Filmdirektorat, "byråsjef" Afne Stig, var tidligere ansatt ved et meglerkontor og har overhodet ikke begrep om film. Den nye direktør for Oslo

Det skader ikke at vi er uenige. Det viser at vi er våkne. Kjemper vi for demokrati så kjemper vi dermed for retten til å hevde våre oppfatninger. Men våre meninger kan vi hevde med full styrke samtidig som vi behersker oss. Det gjelder alt idag, og vi må gjøre en stor innsats på mange måter. Det kreves selvsagt meget for å vise en slik disiplin. Det kreves også fantasi for å forstå at menneskene med en annen oppfatning enn en selv kan være i god tro. Men skal demokratiet trives, må vi forstå dette. Ingen må tro at han alene har rett.

Vi skal iallfall ikke i en mørk tid gi nazistene rett i at demokratiet bare er prat og uenighet uten evne til samhold og samarbeid. Så langt må vi heller ikke drive vår individualisme at vi blir ute av stand til å hjelpe oss etter våre medborgere. Da får demokratiet en mørk framtid. Da vil de mørkne for friheten og individualismen.

Nyheter fra London onsdag, den 9. august kl. 18.30

Vestfronten. Amerikanerne fortsetter fremrykningen mot Paris og har besatt Le Mans. Kamper pågår i Angers. Det britisk-kanadiske fremstøt syd for Caen fortsetter. Og kanadiere står bare 15 km. fra Falaise. Fire landsbyer, deriblandt Bretteville er inntatt. Kanadiere tok igår 1000 tyske fanger. Et kraftig tysk motangrep mellom den britiske og amerikanske front er slått tilbake. Det britisk-kanadiske trykk mot de tyske linjer sør for Caen kan føre til en almindelig åpning av de alliertes veier mot Paris. På Brost-halvøya er det fremdeles motstand i Brost St. Malo og Lorient. De allierte tropper har mange steder funnet avskrekkelige beviser for Gestapos virksomhet. I Rennes f.eks., hvor Gestapo måtte flykte i all hast fant man Gestapos arkiv uskadd. Og allierte fanger som tyskerne hadde tatt under landgangen lå på et lasarett vis a vis Gestapos hovedkvarter. Disse fanger hadde gjentagne ganger sett og hørt hvad som foregikk, og dares vidnesbyrd, sammen med arkivet og den samling torturinstrumenter som fantes vil være mere enn nok til å avsi dødsdom over de tyske bødler.

Østfronten. Russiske tropper trekker sammen om Riga fra tre kanter. Syd og øst står de bare 30 km. fra byen. Byen Kruspiis er inntatt. 7000 tyskere falt i dette avsnitt. Store styrker av de innesluttete tyske armeer har prøvd å bryte igjennom de russiske linjer men er blitt slått tilbake o ralt med store tap. Det ser ut til å trekke sammen til stort angrep mot det tyske hovedforsvar i Øst-Preussen. Russerne har påny utvidet sitt brühode på vestsiden av Vistla. I Karpatene holder russerne overalt sine stillinger, og har inntatt byen Dobromil. Det uttales at forhandlingene i Moskva mellom Polen og Russland ser ut til å føre til tilfredsstillende resultat.

Finnland. Det uttales i London at den nye finske regjering kan karakteriseres som en fredsregjering. De viktigste ministerposter er besatt av menn som tidligere ikke har kompromisert seg.

Italia. De viktigste kamper i Italia foregår øverst i Arnudalen, nord for Arezzo, hvor to landsbyer er inntatt. Tyskerne er meget forbitret over den italienske motstandsbevegelse og har påny svidd av en landsby som represalier. Det meldes uoffisielt fra Zürich at Marskalk Graziano har overtatt kommandoen over de tyske styrker etter Kesselring.

Flyangrep. Tunge amerikanske bombefly har idag angrepet Stuttgart og andre mål i Sør-Tyskland. Britiske moskitofly har inatt angrepet Köln og brenslagslagre i Nord-Frankrike. Likeledes har britiske bombefly ledsaget av amerikanske jagere angrepet en tysk konvoi utenfor den norske Vestkyst. Konvoien bestod av 5 handelsskip og 8 ekskorteskiper. 4 handelsskip og alle ekskortefartøyerne ble satt i brand. 3 britiske og 3 amerikanske fly gikk tapt. Amerikanske fly fra Sovjet har angrepet Floesti og derfra floyet til Italia. Fra denne og andre operasjoner i Middelhavsområdet savnes 6 fly.

Siste Runde tillater seg å spørre det norske publikum om det virkelig er nødvendig alltid å svare på tysk ved henvendelser fra herrefolket. Vi har et greit sprog som kalles for norsk og det ser da ut for at tyskerne har lært seg dette godt nok. Men i alle tilfeller svar ikke på tysk når du blir spurt om noe. Bruk norsk.

Kinematografer er lite ukynndig. Herr Ilsengs partifortjeneste skriver seg vesentlig fra administrasjonen av jøddboer. Det er et godt tillegg til gasjen i Oslo Kinematografer, kr. 18.000.

I Mo i Rana opprettes det en ny stoffleir, og endel fengselsfunksjonære er blitt utskrevet dit. Det heter seg at det er en leir for kriminelle forbrytere, men uttalelser fra ansvarlig hold tyder på at leiren også er beregnet på politiske "forbrytere". Hjemmefrontens ledelse har over London Radio sendt Danmarks Frihetsråd denne hilsen: "Den norske hjemmefronts ledelse sender Det danske frihetsråd en varm lykønskning med den sår som det danske folk har vunnet i kampen mot vår felles fiende. - I likhet med det danske folk venter vi i det okkuperte Norge utålmodig og besluttet på den dag da signalet går til at vi kan tre fram med full styrke, drive de nazistiske undertrykkere ut av landet og vinne vår frihet og vårt demokrati tilbake".

Nyhetene fra London fredag, den 11. august kl. 18.30.

Vestfronten. Amerikanske styrker som rykker nordover fra Le Mans har nådd Alençon. Tidligere idag ble det meldt at de hadde rykket inn i Chateaudun og Chartres, 75 km. fra Paris. Andre tropper har rykket inn i Nantes og Angers. Alle sydgående styrker blir nå samlet til en armé for kommende operasjoner. Britiske styrker har gjort ny overgang over Orne og kanadiene fortsetter framrykkingen mot Falaise. Tyskerne yter innbitt motstand i dette avsnitt. I Bresthalyoya er Lorient helt omringet. Tyskerne gjør fremdeles motstand ved Brast. I St. Malo er den tyske garnison nå redusert til et eneste befestet punkt. 3000 tyske fanger ble tatt i St. Malo igår.

Østfronten. Den russiske framgang fortsetter på praktisk talt alle frontavsnitt. I nord er byen Jakabpils inntatt. Russiske tropper fra nord står 20 km. fra den Øst-Preussiske grense, og har inntatt et viktig tysk knutepunkt der. I Warszawa-avsnittet falt 4000 tyskere i torsdagens kamper og 199 tyske tanks ble ødelagt. Bruhodet over Vistla er på ny utvidet. I Karpaterne rykker russerne fram mot vest og sydvest. Mange ungarere er falt og tatt tilfange på dette avsnitt. Likelødes meldes at mange ungarere overgir seg. -- Slovakiske friskarer har tilføyet en tysk SS bataljon store tap under kamper i Slovakiet. Den polske statsminister er vendt tilbake til London, og uttalte at han var meget fornøyet med sitt møte med marskalk Stalin. Han uttalte videre at Europas framtidige fred og sikkerhet avhang av et godt forhold mellom Polen og Russland. Og refererte Stalins uttalelse om at Russland hadde all interesse av et fritt, uavhengig og demokratisk Polen. Drøftingen vil senere bli fortsatt i Warszawa.

Finland. Mannerheim har informert tyskerne om at den nye finske regjering må betraktes som en fredsregjering. Og at den nye regjering snarest mulig vil forsøke å oppnå fred. -- Det meldes at tyske tropper er begynt å evakuere fra Nord-Finland, delvis via Nord-Norge delvis andre veier. Italia. Polske og italienske tropper har sammen med engelskmennene drevet tyskerne bort fra en viktig høydestilling ved Adriakysten og besatt tre byer.

Jugoslavia. Fra general Titos hovedkvarter meldes at en tysk bataljon har gjort opprør i en by i Jugoslavia.

Tyskland. "Berliner Borsenzeitung" som anses som et organ for Wehrmacht er nektet å utkomme. Goebbels's nye totalmobilisering, den femte? kommer i første omgang til å berøre skuespillere og skuespillerinner ved film og teater samt utenlandske hushjelpere.

Flyangrep. Britiske moskitofly var over Berlin inatt. Amerikanske fly har fra baser i Italia angrepet Floesti og mål i Jugoslavia. Den uopp-hørlige bombing av den tyske front i vest fortsetter. Forsyninger, vei-forbindelser og jernbanemål fra Belgie til Bordeaux er underustanselig ild. Ved disse angrep på den tyske frontlinje gikk det igår tapt 22 allierte fly. 13 tyske fly ble skutt ned og 26 ble skadet. Spitfire fly har for første gang fløyet over Alpene.

Fjerne Østen. Den nye type amerikanske kjempofestninger har angrepet det viktige japanske mål Nagasaki. Videre meldes at all japansk organisasjon på Guamoya er opphørt.

tirsdag, den 15. aug. 1944.

Ord for dagen: Adolf Hitlers "Mein Kampf": Intellektualisme betyr nasjonalistisk forfall. Nasjonen trenger sterke menn og ikke filosofer. Det tredje Rike bygger ikke på teorier, men på muskler og styrke.

Når be ynte krigen?

Den høyt ansette militærforfatter Liddel Hart skrev tre dager etter Østerrikes erobring, altså 15/3 1938 følgende: "De som taler om å forhindre en ny storkrig er allerede 20 måneder forsent ute. Det 20 årh.s. -men storkrig begynte i juli 1936 som en direkte følge av den oppmuntring og de erfaringer Japan hadde vunnet i Mandsjuriet og Italia i Libesinia ved å trosse Folkeforbundet og å gjennomføre den kamouflerte krigs nye teknikk. Den hjelp til transport av Francos tropper fra Afrika til Spania som utbet direkte med fly, og Tyskland indirekte med krigsskip, var den nåværendes krigs første operasjoner. De etterfølgende begivenheter i Spania, i det fjerne Østen og nå i Sentraleuropa, er den moderne form for den fase som består i bevegelser for å sikre seg posisjoner for å sikre seg innen man retter det avgjørende støt." Liddel Hart: The defence of Britain. Faber & Faber 1938.

Vi advarer mot følgende angivere: De tre statspolitier Kirsebom, Per Oppegaard og Odvind Løvernes, alle fra Lillehammer er farlige angivere og søker spesielt å kramme de av våre gutter som er i dekning til livs.

Tyrkia i krigen.

Tyrkia er atter en gang kommet i utpelyset. Det erklæres på enkelte hold at landet nå vil tre inn i krigen. Noe er iallfall i gjæte. Tyrkia har under krigen ført en egoistisk politikk. Ved krigens begynnelse inngikk det en militærallianse med England og Frankrike og skulde etter denne bl. a. bistå forbundsfellen og noe land - med uttrykkelig unntagelse av Sovjetunionen - foretok angrep som innviklet England eller Frankrike i krig i Middelhavsområdet. Tyrkia foretok seg imidlertid intet hverken da Italia angrep Grekenland eller da tyskerne våren 1941 innledet sitt felttog på Balkan. Bare noen få dager før den tysk-russiske krig brøt ut, skaffet Hitler seg ryggen fri ved å slutte en vennskapstraktat med Tyrkia. I 1942 bevilget Tyskland landet store kreditter til innkjøp av moderne krigsmateriell. London var nødt til å holde gode mine til slutt spill og offisielt ble det aldri ytret et vondt ord om Tyrkia. Krigslykken vendte seg imidlertid og de alliertes toner ble strengere.

I mai i år holdt Churchill en tale hvor han skarpt klandret Tyrkias overkrevne forsiktige holdning, og relikstatet var at Ankara foretok en viss justering av sin politikk i pro alliert retning. Det er blitt tyskernes tur til i almindelige vendinger å prøve Ankararegjeringens holdt igjennom Tyrkiske holdning. Churchill ytret i sin mai tale at han var blitt skuffet i sitt håp om at Tyrkia dristig skulle tre inn i krigen eller i det minste bevilge de nødvendige flyplasser. Det tyrkiske motargument var at en avgivelse av flyplasser ville trekke landet inn i krigen og at Tyrkia - blant annet p.g.a. at de allierte krigsmaterielle leveransene ikke hadde vært så store som ventet ennå ikke var ferdigrustet. Leveransene stoppet og militærdelegasjonen reiste hjem, men det allierte press på Tyrkia opphørte ikke helt. Landet ble tvunget til å innstille kromeksporten til Tyskland og til slutt stanset den tyrkiske regjering all passasje av kamouflerte tyske krigsfartøyer gjennom Dardanellen. I forbindelse med Dardanelleraffæren trådte utenriksminister Menemendjoglu tilbake fra sin stilling midt i juni og det er mulig at de siste ukers forhandlinger delvis har sin forklaring i dette. Menemendjoglu var ikke særlig populær hos de allierte. Den viktigste faktor som er kommet til er imidlertid at russerne nå tar del i forhandlingene. Tyrkias ledelse som tidligere ikke trodde på den russiske armes muligheter på rumenerfronten, har i de siste måneder måttet revidere sitt syn. Nå når krigen går mot slutten, blir det meget om å gjøre for tyrkerne å passe på at de ikke helt skyves tilside ved fredsoppgjøret hvor spørsmålet om Dardanellene og Tolvøyene utvilsomt kommer opp. Mens tyrkerne på den ene side må forbedre sin noe anstrengte goodwill hos de allierte, vil de på den annen side utnytte enhver mulighet

for å slippe å gå med i krigen. Hvor vidtgående de siste krav til Tyrkia er, vites ikke, men det er ikke umulig at forhandlingene varsler om nye store militære begivenheter i syd-øst-Europa. Malinovskis 3. ukrainske armé kommer vel ikke til å holde seg i ro stort lenger og i Midtøsten står store allierte arméer som vel ikke bare skal føre sam-pingliv hele krigen. I Romania, Ungarn og Bulgaria har det nye press mot Tyrkia vakt stor uro. Aksemaktene ser i dette land krigsbarometret i syd-øst. De går ut fra at ingen alliert invasjon på Balkan er mulig uten Tyrkias aktive eller i-all-fall passive medvirkning.

Nyhetene fra London den 14. august 1944.

Vestfronten. I vest trekker den 7 tyske armé seg stadig tilbake, heft forfulgt av amerikanske tropper. Amerikanerne har, så å si i forbigarten erobret Alonsen. Kampene foregår nå i området ved Argentan. Britiske og kanadiske tropper har hatt ny framgang ved Vire og utvidet sine bru-hoder på nordsiden av Orne. Den sekk som de allierte tropper har sluttet om de tyske, viser seg mere og mere skebnesvangre. Åpningen er mindre enn 30 km. bred mellom Falaise og Argentan. Uoffisielt meddeles at kanadierne står 6 km. n.v. for Falaise. Et kommunike som løp inn mens nyhetene ble lest, meddelte at kanadierne idag har foretatt et voldsomt angrep mot Falaise og tross sterk motstand har brutt gjennom de tyske linjer. Også de amerikanske tropper som har rykket nordover fra Le Mans møter sterk motstand. General Eisenhower har uttalt til sine menn: Ved å res innsats har vi nu en sjans til å vinne en avgjørende seier. Beggestrin blandt de franske er stor. Nå gjelder det ikke å unne fienden noe ro, og intet høve til å rømme. Hver eneste tysk soldat skal enten ha valget mellom å overgi seg eller å bli drept. Denne uke har vært skiebnesvangre for den 7. tyske armé og tross innbitt motstand og fortvilte anstrengelser er de nu nødt til i uordenete masser å rømme ut av den trange åpning som ennå er levnet dem. - Amerikanske tropper står nu også 11 km. øst for Mortagne og har hatt en framgang på 80 km. fra Argentan. Den viktigste tyske retrettvei er brutt. - Ifølge et Führer dekret skal den militære og sivile forvaltning i Belgia og Nord-Frankrike forenkles og legges inn under en ledelse. Til denne ledelse er utnevnt SS-gruppen-führer Jungklaus. Den 7. armés stilling er nå så prekær at tilbaketrekningene nå må foregå i dagslys. Tallet på tyske fanger er nå kommet opp til 115.000 menn.

Østfronten. Det russiske framspring mot Østersjøen ved Riga, er utvidet og forsterket. Vestfor Bialystok meldes om fortsatt framgang, hvor et viktig jernbaneknutepunkt er inntatt. Tyskernes stilling i Balticum blir mere og mere prekær. 60.000 tyskere er falt i dette avsnitt og 10.000 tatt til fange i løpet av den siste uke. Også fra det sydlige frontavsnitt meldes om fortsatt framgang, og flere tettbygde strøk er blitt erobret. Feltmarskalk Paulus som for 1½ år siden ble tatt til fange ved Stalin-grad har fra Moskva holdt en tale til de tyske soldater. Tyskerne benekt i sin tid i lengere tid at han hadde overgitt seg, indisert i selvmord, og dekorert ham med eikeløv med et eller annet. Han har ingen forbindelse hatt med den tyske befrielseskomite i Moskva og rettet i sin tale en oppfordring til de tyske soldater om å overgi seg. Han hevdet at krigen var ujenkallelig tapt og at man tross Hitlers intuitive og guddommelige styrelser absolutt intet annet enn tap hadde i vente.

Italia. Fra Italiafronten intet nytt.

Flyangrep. Den uopphørlige bombing av den tyske frontlinje i vest fortsetter. Den retirerende tyske 7. armé blir utsatt for de kraftigste angrep dag og natt. Lørdag ble det foretatt over 1000 utfall mot fronten, og det kan noteres store skader på jernbanenål, transporter og forsyninger. 750 tunge amerikanske bombefly har fra baser i Italia angrepet tyske mål i nedre Rhonedalen og i nærheten av Marseille. Liberatorfly har angrepet Brest og Beaufighterfly eskorteskip i nærheten av Girondemunningen. Ludwigshafen, Mannheim og mål i Sør-Tyskland var igår målet for de amerikanske fly. Britiske moskitofly angrep Hannover irøtt. Norge. Flere tyske offiserere i Norge er arrestert eller deportert fordi de nekter å avgi Hitlerhilson.

S I S T E

torsdag, den 17. aug. 1944.

Ord for dagen: Hitlers "Mein Kampf": Det tyske folk må allerede fra barnsben av oppdras til den uforberedte anerkjennelse av den ene nasjonalitetsrett. Man må ikke allerede forpeste barnhjerter med den såkalte objektivitets forbannelse.

Den internasjonale valutakonferanse i Bretton Woods er nå avsluttet.

Cordell Hull uttalte at konferansen var et nytt skritt på veien mot en fredelig, trygg og sikker verden, i hvilken alle fredselskende nasjoner skal samarbeide til gjensidig nytte. Ved konferansens siste plenarmøte ble det endelige utkastet til planene om en internasjonal bank vedtatt. Bankens oppgave er å medvirke til den oppbyggingen av medlemstatens territorium ved å lette kapitalinvesteringen for produktive formål, deriblandt gjenopprettelsen av næringsliv som er blitt ødelagt eller desorganisert under krigen samt til utbygging av produksjonen for fredsbehov og til fremme av produksjonen i mindre utviklede land. Den skal videre søke å oppnå en økning i den internasjonale handelen på lang sikt og oppmuntre til internasjonale investeringer som kan bedre medlemstatenes levestandarder og arbeidsforhold. Bankens kapital skal være på 10 milliarder dollar. Det før omtalte valutafond skal bestå av 8,8 milliarder dollar, hvorav Norge skal skyte inn 50 mill.

Handelsråd Bull. Ved den norske ambassade i Washington uttalte før en tid siden bl.a.: Før invasjonen hadde Norge omlag 2. mill. kuer og hester, 2. mill. sauer og 1 mill. griser. Disse tallene er redusert til halvparten etter at nazistene tok makten. Før krigen hadde Norge omlag 4 mill. høns og en stor eggproduksjon. Idag er det håpløst å finne såvel høns som egg. Norge må er å få husdyr fra Amerika og minst 150.000 gode melkekuer så meieridriften kan komme opp igjen. - Hundredetusener av norskamerikanere, jordbrukere, står parat til å sende kuer, hester og griser til slekt og venner i Norge. Også kyllinger kan komme fra U.S.A. Man beregner at denne gren av jordbrukslivet kan bringes opp på sitt førkrignivå ca. 1½ år etter krigens slutt.

Da Norge kom med i krigen 9 april 1940 var størstedelen av den norske handelsflåte utenfor kystens rekkevidde. 7.000.000 tonn norsk skipstonnsje med 23.000 norske sjøfolk kunne innrangeres i den allierte krigsføring. Dette tilskuddet fra Norge var uvurdelig. Men det har gått hardt utover den norske handelsflåte. Halvparten av tonnasjen er gått tapt og omlag 2.500 norske sjøfolk har fulgt sine skip i dybet. 500 skip gjenstår av den opprinnelige flåte. - men Norges allierte er oppmerksomme på disse ofre. Sjefen for det amerikanske utenriksdepartements økonomiske avdeling, Leo Crowley, uttalte i vinter: "Norge hadde en stor handels- og fiskerflåte. Uten å skjenke en eneste tanke på sin egen økonomi stilte Norge alle sine disponible skip i de forenede nasjoners tjeneste på det tidspunkt da det knep som verst. En stor del av de norske skipene er blitt senket i arbeidet for å holde de allierte forsyningslinjer åpne. Det alene er nok til å spørre oss selv: Har vi rett til å beholde våre nybygde skip for oss selv når freden kommer? -"

Breckinridge Long, amerikansk ministersekretær, formulerte sitt syn slik: "På grunn av flåtens betydning for Norges velstand og dens nødvendighet for den norske nasjonale økonomi må Norge stilles i særstilling blandt våre allierte. Norge har bidradd med praktisk talt hele sin nasjonale formue og bør derfor fullt ut hjelpes med gjenoppbyggingen av den flåten som er gått tapt i de forenede nasjoners tjeneste.

10.000 hollendere skal være henrettet siden den tyske okkupasjonen begynte. Antall personer i konsentrasjonsleire anslås til mellom 350.000 og 400.000. - dertil kommer at det bare er 2000 jøder igjen av 120.000 ved krigens begynnelse. De øvrige er "forsvunnet". Dessuten er 380.000 arbeidere deportert til Tyskland og 40.000 til Belgia og Frankrike.

Nyhetene fra London onsdag aften kl. 18.30

Vestfronten. I Syd-Frankrike har de allierte anrep pågått etter planen. Troppene har allerede erobret 5 byer, hvorav en 8. km. inn i landet. 2000 tyskere overga seg allerede i går, og fangene gikk med godt mot inn i fangenskapet. Statsminister Churchill inspiserte den allierte invasjonstilførsel og uttalte sin tilfredshet. Svermer av invasjonstøyer av alle slag fører uoppholdelig frem tropper, kanoner, forsyninger og utstyr av alle slag. Til Luftwaffe har man fremdeles intet sett. Tyske stillinger langs Middelhavskysten, som med febrilsk hast er blitt satt opp den siste tid er blitt feiet vekk av det allierte luftvåpen. 2 byer halvveis mellom Toulon og Nice er erobret. Kampene i det nordlige pågår med utarmet kraft. Det allierte luftvåpen foretar en ustanselig bombing av de tyske stillinger. Canadiane kjemper i Falaise og amerikanerne rykker nordover fra Argentan. Den åpningen som tyskerne har i "sekken" er nå redusert til 1 1/2 km. bredde. Dette vil i praksis si det samme som at sekken er lukket. Forøvrig meldes om kamper i Cartres - Dreux-avsnittet. På Bresthavsvæya er all tysk motstand i Dinan opphørt. Franske hjemmefrontstyrker har erobret 1 by og 2 landsbyer i dette avsnitt. I løpet av de siste 30 timer har 4000 tyskere overgitt seg i Falaise-Argentan-avsnittet.

Østfronten. Heftige kamper pågår fra Riga i nord til Sør-Polen. Særlig harde kamper er det i Estland. Russerne har satt over elva Bóbr. Den siste naturlige hindring foran den Øst-Preussiske grense. Russerne har påny utvidet brohodet på vestsiden av Vistla. I måneden fra 13. juli til 12. august hadde tyskerne i øst 140.000 falne og 32.000 fanger, 1900 panservogner er erobret av russerne. 2 generaler har talt i kringkastingen i Moskva, 1 tysk og 1 østerriksk. Begge to sluttet seg til general Paulus's tale forleden og oppfordret det tyske folk til så snart som mulig å skille seg med Hitler og hans bødler.

Flyangrep. Det allierte luftvåpen har under sørlige tokt for å støtte invasjonen i Sør-Frankrike tapt i alt 20 fly. Over 1000 tunge amerikanske bombefly har angrepet flyfabrikker, oljefaffinerier, oljelagre og andre mål i Tyskland. Blandt målene var bl.a. byen Magdeburg, Leipzigområdet, Halle og Halberstadt. Over 2000 britiske var over Tyskland i natt og angrep flybaser. Dette betegnes som krigens kraftigste angrep. Britiske fly har likeledes angrepet flyplasser i Belgia og Holland og utskyttingssteder for flyvende bomber i Pas de Calais området. 18 bombefly og 5 jagere gikk tapt. I alt ble 7000 tonn bomber sluppet over Tysklands flyplasser. Mange tyske fly ble ødelagt på bakken. Britiske mosquitoesfly var over Berlin i natt.

Norge. Angriveren Rødvik Nilsen fra Majavata, beryktet fra den tragiske Majavatsaken er blitt drept. Nilsen fikk tilsendt en pakke i posten. Pakken eksploderte og han ble drept. Hans kone og datter ble hardt såret.

Et catelinafly med norsk besetning har i følge meldinger den 31. juli senket en tysk U-båt. Det meldes at beboerne av Pensjon Sphinx i Dronningens gate er gått til streik, for det første fordi tiden for deres "nasjonale arbeidsinnsats" forlengst er overskredet og også fordi de penger de har spært opp og skulle sende hjem til sine familier over clearing ikke er kommet fram.

Vær forsiktig. Det bønder at selv tyskerne og nasistene er smarte. De samler opplysninger i månedvis men i tid tysk grundighet og slipper så plutselig til et eller annet sted i hjemmefronten på et tidspunkt da folk tror at faren er over for denne gang. Nå har det lenge var foruro-liggende stille. Utsett deg ikke for unødige risikoer, la ikke effektiviteten gå foran forsiktigheten. Ta heller en pause i arbeidet hvis det er fare på ferde.

S I S T E R U N D E .

Lørdag 19. aug.

Mappe 45
Eksp. S.
Dato 19. 8. 44.
A - 150 32/45
5510

Ord for dagen. av Hitlers "Mein Kampf": "Overbevisningen om retten til å anvende endog de brutaleste våpen er alltid forbundet med troen på nødvendigheten av seier for en ny omveltende ordning på jorden."

UTENRIKSKRONIKK.

Churchill har endelig fått være med på en invasjon selv. Etter en konferanse med marskalk Tito i Italia, som skulle tyde på en Balkanoffensiv, som angrepet fra Italia i den helt motsatte retning. Den franske sørkysten gner seg ganske godt for landgangsforatagender. Rivieraen er jo nettopp kjent for sine utmerkete badestrander og slike strender danner gode landgangs- muligheter for amfibievåpnene. Allerede nå etter tre dagers kamper viser det seg også at stedet og tidspunktet var velvalgt. Det er opprettet et sammenhengende bruhode, og troppene står allerede tre mil inne i landet, tirsdag morgen sto Churchill på dekket av en destroyer i selve kampsonen og så troppene gå i land. Fredag morgen må tyskerne selv innrømme at Cannes, en by på Stavangers størrelse, var gått tapt. Tyskerne søker å tro seg med at det er vanskelig å trenge inn i landet fra den franske sørkyst fordi terrenget innenfor kyststripen er oppfylt av fjell som umulig gjør full innsats av de overlegne allierte panserstyrker. Men da overser de en vesentlig faktor. Det er nettopp fjelllandet i Frankrikes sørøstlige hjørne som har dannet basis for de franske partisanstyrker - "Le Maquis" - som nå er blitt en militær faktor å regne med. Meldingen om at invasjonstroppene allerede står tre mil inn i landet tyder forøvrig på at tyskerne er temmelig maktesløse i dette området. Invasjonssønnens første mål er vel en førsteklases havn. En må vel derfor regne med at hovedstøtten går vestover mot Toulon og Marseille. Toulon ligger i et temmelig kupert terreng og skulle være relativt lett å forsvare, dersom tyskerne har styrker nok å avse. Hovedveien videre fra Toulon til Marseille går i fjellterreng og byr på atskillige vansker for en mekanisert framrykking. Imidlertid må vi regne med at kystforsvaret er svakt langs hele den franske sørkyst og at en eventuell tysk front lett vil kunne rulle opp ved nye landstigninger. En framrykking over Marseille vil åpne Rhonedalen og muliggjøre en rask framrykking oppover lang Rhone til Lyon og videre nordover til Dijon. På det tidspunkt vil troppene sydfra temmelig sikkert møte Pattons "spøkelsesarme" og hele Frankrikes sørvestlige del vil være avskåret. I en utvidelse av bruhodet i østlig retning over den italienske grense vil ikke gi de samme utmerkete havner. Trass i sin størrelse - 250 000 innbyggere - er nemlig Nice ingen storhavn. Men en slik framrykking vil true den italienske storhavn Genova og hva som er ennu viktigere, ikke bare true Kesselsrings Arnoarme irygen, men gi muligheter for en forsøring av penninnene og et støt inn på Possetten. De liguriske Apeninner nord for Genova er nemlig lave og hovedveien over til Milano følger stort sett vidt, åpne daler og gir ikke på noe punkt forsvarerne særlig gunstige betingelser. En tredje angrepsretning er også mulig på grunn av medvirkningen fra partisanene, nemlig rett nordover gjennom fjellterrenget. Sannsynligvis trenger en ikke gjette på hvor invasjonstyrkene tar veien. De allierte styrker som kan settes inn i dette område er så sterke at flere støtretninger er mulig samtidig. For den siste invasjonen blev satt igang, regnet en nemlig med 50 "arbeidsløse" allierte divisjoner i det vestlige Middelhavsområde. De franske innlandstyrker har etter hvert fått en stadig større betydning. I Bretagne operer de er med panserstyrker. De lodes fremdeles fra London og deres sjef general Koenig er Londons mest opptatte mann, blir det sagt. I sitt hovedkvarter står han i konstant radioforbindelse med alle de utallige Maquis-avdelinger i Frankrike og offiserer i hans arme viser stadig fram og tilbake mellom styrkene i Frankrike og hovedkvarteret. Samtidig med de store begivenheter i Sørfrankrike har Montgomerys armeer fullført inringingen av den 7. tyske arme. Når tilintetgjørelsen er fullført vil en kunne vente nye sensasjonelle meldinger fra Nord-Frankrike. Fredag morgen ble det meldt at de amerikanske styrker stod 37 km. fra Paris. Om Paris er det første målet er det ingen som vet, men at allierte forposter

nå står ved utkanten av Paris, er i og for sig sensasjonelt nok. I øst sliter de tyske arméer sig ut med desperate motangrep for å bedre sin stilling, mens russerne uten å la seg berke av dette stadig trykker tyskerne tilbake, særlig ved Varsjava, ved Øst-Preussens grenser og i Estland.

Nyheterne fra London den 18. august kl. 19.30.

Amerikanske panserkolonner har nå nådd omegnen av Paris og står 40 km. fra byens sentrum ved de vestlige innfallstøier. Byene Vendome og Rambouillet er erobret. Britiske og canadiske tropper rykker framover fra Falaise og polske tropper som deltar i disse operasjoner har erobret byen Brun, syd-øst for Caen. Restene av den 7. tyske armé i lommen mellom Falaise og Argentan er i ferd med å gå i oppløsning. Det allierte flyvåpen setter fremdeles uopphørlige angrep mot disse tropper og mot de retirerende deler av den 7. armé som er kommet seg ut av lommen. Lektore, biler, jernbanevogner og annet materiell blir utsatt for ustanselig ødeleggelsesbombardement fra flyvåpenet og troppene drives hurtig tilbake. Det meldes også om rivninger mellom wehrmacht-tropper og SS-tropper idet de siste gjør hva de kan for å redde seg selv på bekostning av de andre. På Brest-halvøya kapitulerte den tyske garnison i St. Malo igår. Siden invasjonens begynnelse har tyskerne tapt 400.000 mann i falne, sårede og fanger. Det tilsvarende amerikanske tap er 112.000 mann. Franske jernbanefunksjonærer er gått til streik over hele det nordlige og østlige jernbanenett. Likeledes er det fullstendig streik i politiet i Paris. I syd forløper den allierte invasjon tilfredsstillende og er rykket opp til 40 km. inn i landet. Det er allerede tatt 7000 fanger, herav en general og hele hans stab. Kamper foregår i utkanten av Toulon og Cannes. Det meldes om store seire for den franske innenrikshær, både i det indre i Pyreneerne og i Savoyen. I Pyreneerne har franskmennene erobret en by i øst. Hele Haute Savoye er fullstendig befridd for tyskere og trikoloren vaier på ny på den Sveits-Franske grense. Britiske moskito-fly angrep Mannheim inatt.

Østfronten. De russiske tropper ser nå en tid hær stått i nærheten av den Øst-Preussiske grense står nå fullt oppmarsjert på selve grensen hvorfra de beskytter de tyske byer. Tyske handelsskip i Østersjøen har fått ordre til å holde seg klar for evakuering av tropper fra Finland, muligens også Baltikum og Norge.

Italia. Det meldes om heftige kamper i den øvrige Tiberdalen. Amerikanske fly fra Italia har angrepet oljemål i Flaesti i natt og ved dagslys igår.

U.S.A. President Roosevelt opplyser at de amerikanske tap siden Pearl Harbor beløper seg til litt under 300.000 i falne, sårede og fanger. Ved en pressekonferanse, da han kom tilbake fra sin tur i Stillehavet, uttalte han at England, Russland og U.S.A. var fullt ut enige i at selv om Japan og Tyskland skulle kapitulere før landenes grenser var nådd, ville de ikke unngå noen alliert okkupasjon. Myten fra forrige gang skulle ikke påny få anledning til å oppstå.

Norge. Forhenværende hirasjerter er kommet til Sverige i god behold. Vakten på Svinesundbrua marsjerte forleden i samlet tropp over til Sverige. For et par dager siden ble bensinbeholdningene til samtlige forhandlere i distriktet Skien, Porsgrunn, Notodden tømt. Videre meldes idag at bensintanker står i brann i Son, i Rygge, utenfor Fredrikstad og utenfor Tønsberg.

En ber om at de gutter som ligger i dekning utviser forsiktighet med de mennesker som tilbyr dem hjelp. Vi har i de siste dager hørt om et par tilfeller fra i nærheten av byen hvor personer, som har tilbudt guttene assistanse av forskjellig art, har vært angivere og fått guttene satt fast.

Hvilken aksjon er det som tenkes innledet med den påfallende interesse som vår "legale" presse og politiet viser torsdagskvæne ved Vinmonopolet?

S-I-S-T-E-R-U-N-D-E.

Tirsdag 22. aug. 1944.

Ord for dagen: Fridtjof Nansen: "Og hvert folks særpregede kultur er et stort pluss for verden. Og kanskje kunde enkelte av de store nasjoner i historien lettere vært undvært enn enkelte av de små. Derfor er det en utilgivelig dødssynd å undertrykke en nasjon. Da Tyskland gav oss Bach, Goethe, Schiller, Kant - da var Tyskland ikke det store Tyskland, men de små tyske stater."

Priser og penar etter krigen.

Et viktig ledd i den tyske propaganda har vært å få folk til å tro at når bare den tyske okkupasjon opphører, da vil det bli alminnelig kaos. Vi får daglig høre redselsskildringer fra Italia og Normandie om matvaremangel, fantastiske priser og arbeidsløshet. Vi skal i 3 artikler vise hvorledes stillingen faktisk vil være for Norge etter krigen. I første artikkel skal vi behandle de problemer som reiser seg i forbindelse med pengeverdien og prisene, i neste artikkel forsyningsforholdene og i siste artikkel beskjeftigelses- og lønnsforholdene. Det er desverre nok så alminnelig å høre folk som spør om hva de skal gjøre med pengene sine, skal de sette dem i bank, skal de hamstre dem eller skal de kjøpe malerier for dem? Arbeidere og funksjonærer som ikke har hatt noen glede av den store pengerikelighet under krigen, men bare sett prisene stige, spør om dette skal fortsette også etter krigen? La det med en gang være sagt at enhver frykt for at pengene skal miste sin verdi er helt ubegrunnet. Prisene vil bli holdt omkring det nivå de befinner seg ved krigens slutt. Bakgrunnen for den alminnelige frykt for pengeverdien er mere enn noe annet tyskerne enorme pengeforbruk. Tyskerne har finansiert sine arbeider og en stor del av sine oppkjøp her i landet ved at Norges Bank har måttet trykke sedler, som tyskerne har fått som et "lån". Dette "lånet" har staten måttet garantere. Alt i alt har tyskerne fått 10 milliarder på denne måten. Enkelte mener at når tyskerne har tapt krigen skal de pent få betale tilbake dette beløp i form av vareleveranser o.l. At tyskerne skulle være i stand til å betale tilbake bare en beskjeden prosent av alt det de har stjålet fra de okkuperte land er en illusjon vi like godt kan gjøre oss fri for med det samme. Vi blir selv nødt til å erindre de problemer tyskerne har skapt. Vi skal kort skissere hvorledes de finansielle forhold vil arte seg etter krigen. Staten har allerede betalt ca. 3 milliarder til Norges Bank på tyskerne "lån". Det beløp som blir stående igjen når krigen er slutt må staten overta som en gjeld til Norges Bank. Denne gjeld kan imidlertid være rentefri fordi den gjeld Norges Bank har (fallo og seddeimønde) også er rentefri. Statens alminnelige gjeld før krigen utgjorde 1.4 milliarder med en rentebyrde på ca. 60 millioner. Foruten gjelden til Norges Bank vil statens gjeld i løpet av krigen være øket med nesten 5 milliarder og rentebyrden med over 100 millioner. Denne økede rentebyrde vil i og for seg ikke være noe katastrofalt problem, men av mange grunner vil det være ønskelig med en avbetaling. I hvilken utstrækning og hvorledes denne gjeld skal reduseres er et problem om hvorledes krigens byrder skal fordeles. En rekke mennesker har tjent store summer under krigen på arbeide for tyskerne, andre har tjent uten at de direkte har hatt tysk arbeide. Det er klart at de direkte krigsførtjenester skal innføres, men også de mennesker som har tjent store summer f.eks. ved at de har fått solgt ukarante varelagere til full pris p.g.a. varemangel og pengerikelighet må finne seg i å delta i reduseringen av statens gjeld. Vi må ha klart for oss at landet er blitt vesentlig fattigere i løpet av krigen, det vil gå flere år før vår levestandard kan nå opp til førkrigshøide. Det ville ikke være sosialt riktig at enkelte mennesker skal gå ut av krigen vesentlig rikere, mens landet er blitt fattigere og det store gross av lønsmottakere må finne seg i å løve på en redusert levestandard. Følgene av tyskerne store pengeforbruk merkes ved en...

Manus 45
A.
22.8.44
A-15032/45
Lnr. 6095

sen, en økning som sikkert er over 2 milliarder, og en økning i bankinneholdet på ca. 3 milliarder. Den store seddelmasse vil bli redusert ved ombytting av pengeseddelen til full verdi, samtidig med at uttak av bankene vil bli rasjonert til normale kassabehov. Derved vil en kunne innføre til statskassen de beløp som er hamstret av tyske statsborgere og en vil ha tøiløst den store pengerikelighet slik at en unngår nye former for svarbørs når det igjen blir rikeligere med varer. En slik ordning behøver ikke treffes av hensyn til bankene, deres likviditet er så stor at de kan tåle nærsagt hvilken som helst pågang. Frykten for et bankkrakk er rent fantastisk. Prisnivået er støget med ca. 70% i løpet av krigen, og når krigen er over vil det bli søkt holdt på et stabilt nivå. Med priskontrol og rasjonering vil det heller ikke bli noe problem. Det pris- og rasjoneringssystem vi har idag er bygget ut før krigen og under adm.rådet, og vil nødvendigvis måtte beholdes en tid etter krigen. Når de korrupte og udyktige N.S.-folk er byttet ut vil disse myndigheter ikke ha noen vansker med å fylle den del av deres oppgave som består i å holde prisene stabile. Til slutt kan en nevne at frykten for at statspapirer skulle tape sin verdi er like lite begrunnet som all annen panikk omkring vårt pengesystem, og blir den alminnelig kan den bare tjene samvittighetsløse spekulanters xxxxxxxxxx interesser.

Nyheterne fra London mandag 21. august kl. 18.30.

Nord-Frankrike. Ifølge Montgomery har de all. tropper vunnet en fullstendig og avgjørende seier i Nord-vest-Frankrike. Tilintetgjørelsen av de 14 tyske divisjoner fortsetter. Området de står på, er nå så lite at de ikke kan angripes med luftstyrker. Artilleri beskytter uopphørlig lommen. 5 panserdivisjoner forsøkte igår å bryte ut, men forgjebes. Resultat 7500 fangne tyskere. Tyskerne har i det siste tapt mellom 700 og 1000 tanks. - Flere kolonner støter mot Lisieux og står 5 km, unda. All. styrker strømmer inn i bruhodet på nordsiden av Seinen ved Mantes. Trass i dårlig vær ga flyene tyskerne ingen ro. 1000 utfall i dagslys. 60 tanks, 200 kjøretøyer og 4 lektorer på Seinen ødelagt. - Amerikanerne fortsetter angrepet mot Paris og foretar omringingsbevegelser sør-øst for byen. De står i nærheten av Versailles, Melun og Fontainebleau. De har rykket 30 km. bortenfor Orleans i retning Montargis. Innbyggerne i Paris er gått til angrep mot tyskerne, og det er gatekamper flere steder i byen.

Sør-Frankrike. Troppene rykker mot Marseille gjennom Durance-dalen. De har nådd Aix-en-Provence. Hovedveien mellom Marseille og Toulon avskåret. De all. har tatt en by 5 km. nord for Toulon. Gen.maj. H.Schubert, berømt nazigen., er blandt de 14000 fanger som er tatt. **Les Maquis.** De franske innlandsstyrkene har idag vunnet sin største seier ved å erobre Toulouse i Sør-Frankrike. T. er et viktig knutepunkt. De har også inntatt flere steder i de nordlige Pyreneer. De beleirer 5000 tysker i Grenoble. Ialt behersker innlandsstyrkene 1/3 av Frankrike. Italienske friskarer har sluttet seg til dem og behersker bl.a. 9/10 av Piedmonte, grensedistrikt mot Frankrike.

Italia. Polske styrker på den 8. armers front ved Adriaterhavet har gjort et raskt framstøt, passert elva Cessano (?) og låst fast tyske tropper og har inntatt 3 småbyer. Churchill har besøkt den 5. arme.

Østfronten. 3 tyske divisjoner tilintetgjort ved Sandomierz. Forgjebes tyske utbrytingsforsøk fra Baltikum. Fortsatt russ. framrykking, de rykker mot Riga, står i utkanten av Dorpat, beskytter jernbanelinjen Riga-Tallin. Russ. fly angrep tysk skipsfart i nord, bl.a. i Kirkenes.

Japan. Store amerikanske fly angrep de største stålfabrikker i Japan samt Nagasaki. En 14000 tons krysser senket utenfor Hongkong av et liberatorfly.

Washington. Konferanse trådt sammen til trygging av sikkerheten etter krigen. Cordell Hull holdt åpningstalen.

Oslo. Fredag fikk kriminalpolitiet ordre om å rykke ut å arrestere 100 N.S.-medlemmer som hadde undlatt å møte opp ved innkallelse til hirdens bedriftsvern. Blandt disse var en rekke notabiliteter. Enkelte undslapp da de stod under tysk beskyttelse.

Ord for dagen. Hjemmefrontens parole lyder: Ikke la deg provosere av nasistene, lag ikke noen streik eller lignende aksjon uten ordre fra ansvarlig hold.

Utenriksoversikt. Det er i disse dager akkurat 5 år siden Hitler startet den annen verdenskrig gjennom sitt overfall på Polen, få hadde kanskje dengang den frysende fornemmelse av at denne krigen skulle slå sin forgjenger i varighet, og det var tider da lynkrigen med sine panserframstøt, masseflyangrep og omringninger så ut til å skulle gi Hitler en overveldende revansje for det nederlag hans forgjenger, Wilhelm den 2. led etter litt over 4 års krig. Det er nå omkrig 5 års dagen full grunn til å slå fast, at lynkrigen som tyskerne til å begynne med lot til å beherske suverent med støtte av sin absolutte overlegenhet i fly og panserkrefter, idagens snart avsluttede slag om Frankrike, heller på å bringe de forenede nasjoner den fulle seir i nær fremtid. Bare knappe 3 måneder etter at den lykkelige kombinasjon Churchill - Eisenhower fullbrakte denne krigs største og dristigste aksjon, invasjonen i Normandie, har krigen nådd de klassiske slagmarker fra 1914 og fra sommerdagene 1940 og det utkjempes lynslag av samme karakter som 1940, bare den andre veien. Og som franskmennenes Maginotlinje ble omgått ved Sedan - Maubeuge, er det Eisenhower - Montgomery omgåelse av Rommels Caenposisjon og punktering av den tyske front lenger vest, som første til det sensisjonelle framstøt som idag har brakt de allierte panserarmeer nær den belgiske og tyske grense. Ved å bite seg fast i Caen, satte Rommel og senere Kluge hele den tyske 7. armés eksistens på spill overfor en håpløs overmakt og panservåpnet i vest-Europa gikk den samme vei som tidligere flyvåpnet. Vi skal naturligvis ved denne anledning også gi de alliertes "hemmelige våpen" den ære det fortjener: Den franske "Maitland" har slått til i det taktisk riktige øyeblikk, og den franske del av festningen Europa ble på ett to tre slått i utallige små stykker, hjelpeløst underlegne garnisoner utenforbinnelse med hverandre. Parisernes dramatiske befrielse av sin egen by bli nok av stor militær betydning, men har først og fremst fått den store betydning som moralsk og politisk faktor. Og fra sør rykker de amerikanske styrker raskt nordover Rhonedalen for å møte Patton's panserarme et sted ikke langt fra Alsace-Lorraine. Den flankebeskyttelse for invasionsarmeen i nord som landgangen i sør-Frankrike var ment å skulle danne, er blitt av kanskje større betydning enn fra først av ventet, bl.a. fordi dette felttog meget snart røpet at Rommel også hadde trukket til seg en stor del av Blaskowitz's styrker i sør. Og Kesselring i Italia vil meget snart måtte erkjenne at ingen goterlinje kan redde hans sterkt lemlestedede divisjoner som midt i et fiendtlig land har trudselen fra Maitland Wilson i vest og Tito i øst og Alpene i ryggen, nu mer som en hindring enn en hjelp.

I øst er det også inntruffet begivenheter som innbyr til visse paralleller. Romania har søkt fred som Bulgaria gjorde det i september 1918. Det modnet meget raskt katastrofen dengang. Og det tiltrods for at tyskerne dengang hadde fred i øst og bare holdt forholdsvis svake sikrings- og besetlestetropper der. I dag er østfronten en overveldende faktor som binder store tyske armeer og gjennom sommeroffensivens eventyrlige resultater har brakt Sovjetarmeene til nærheten av Østersjøen, til Øst-Preussen, det ulykkelige Warsjawas porter, Karpaterpassene og unarsk jord og i disse dager til selve den tyske krigsmaskins sunnhetsbrønn Floesti. I Bukarest som alt i flere dager har ventet på den russiske innrykking sitter en regjering som har gitt restene av den rumenske hær ordre til å gjøre felles sak med de allierte, og Bulgariarrafall som kan ventes i nær framtid, varslers høylydt om at hele Tysklands Balkanvelde faller sammen som et korthus. Kampen om Tyskland er begynt, foreløpig på fremmed jord, men meget snart på tysk jord, hvis ikke den desperate klikken som ennå leder Tyskland velger å se sannheten i øynene eller bli fjernet med en ny og mer vellykket "generalstreik". I denne situasjon spiller den tyske